

**LIETUVOS BANKO
TEISĖS IR LICENCIJAVIMO DEPARTAMENTO
DIREKTORIUS**

**SPRENDIMAS
DĖL X. X. IR ADB „GJENSIDIGE“ GINČO NAGRINĖJIMO**

2025-06-06 Nr. 429-114
Vilnius

Lietuvos bankas gavo X. X. (toliau – pareiškėja) kreipimąsi, kuriuo prašoma išnagrinėti tarp pareiškėjos ir ADB „Gjensidige“ (toliau – draudikas) kilusį ginčą.

N u s t a t y t a:

Pareiškėja su draudiku sudarė Gyventojų turto draudimo sutartį (draudimo liudijimo Nr. (*duomenys neskelbtini*)) (toliau – Draudimo sutartis), kuria draudiko parengtų Gyventojų turto draudimo taisyklių Nr. 60¹ (toliau – Taisyklės) ir Bendrųjų draudimo sąlygų² pagrindu nuo 2024 m. liepos 30 d. iki 2025 m. liepos 29 d. draudimo variantu „Midi“ buvo apdraustas gyvenamasis namas, esantis adresu: (*duomenys neskelbtini*), ir jame esantis kilnojamasis turtas.

2024 m. rugsėjo 26 d. pareiškėja pateikė pranešimą draudikui apie apdraustam turtui padarytą žalą: „Papūtus stipriam vėjo gūsiui išplėšė laukinių durų staktą. Stakta neremontuojama“ (toliau – Įvykis). Įvykio data – 2024 m. rugsėjo 25 d. Gavęs pranešimą, draudikas pradėjo žalos administravimo procedūrą.

Draudiko atstovė UAB „Smart claims“ atliko apgadinto turto apžiūrą ir 2024 m. spalio 4 d. Turto apžiūros akte nurodė, kad užfiksuotas įskilęs lauko durų rėmas, „perkreipti“ durų vyriai. Nurodyta Įvykio priežastis – „galimai stiprus vėjas arba mechaninis poveikis“.

2024 m. spalio 21 d. draudikas priėmė sprendimą Įvykį pripažinti nedraudžiamuoju, remdamasis tuo, kad draudimo vietos zonoje audros faktas nenustatytas, todėl Įvykio negalima priskirti gamtinių jėgų rizikai. Draudikas taip pat nurodė, kad draudimo išmoka nemokama dėl apdrausto turto nuostolių, kurie šiose taisyklėse numatyti kaip neatlygintini nuostoliai (nedraudžiamieji įvykiai) ir (arba) dėl bet kokių kitų įvykių ar priežasčių, draudimo sutartyje neįvardytų kaip draudžiamieji įvykiai (Taisyklių 51.31 papunktis).

Pareiškėja, nesutikdama su sprendimu, draudikui pateiktoje pretenzijoje ir kreipimesi į Lietuvos banką kėlė reikalavimą Įvykį pripažinti draudžiamuoju ir išmokėti 3 029 Eur draudimo išmoką, atlyginančią dėl Įvykio patirtą žalą.

Lietuvos banke buvo gautas draudiko atsiliepimas. Draudikas paaiškino, kad surinkti duomenys nepagrindžia, jog Įvykio metu vėjo greitis buvo toks stiprus, jog atitiktų Taisyklėse nustatytas audros sąlygas. Draudikas nurodė, kad, remiantis Lietuvos hidrometeorologijos tarnybos duomenimis³, artimiausioje Įvykio vietai meteorologinėje stotyje 2024 m. rugsėjo 25 d. fiksuotas maksimalus vėjo greitis buvo 15 m/s, turto apžiūros metu aplinkiniams statiniams ar augalams vėjo (audros) padarytų nuostolių nefiksuota, todėl nėra pagrindo konstatuoti audros fakto Įvykio vietoje buvimo ir draudžiamąjo įvykio „audra“ pasireiškimu. Draudikas nurodė, kad žala turtui kilo dėl netinkamo lauko durų įrengimo, ir pateikė tai pagrindžiančią 2025 m. balandžio 28 d. Ekspertinę nuomonę dėl statinio defektų priežasties (toliau – Ekspertų išvada). Draudikas nurodė, kad Įvykis pripažintas nedraudžiamuoju, vadovaujantis Taisyklių 51.31 papunkčiu.

Remdamasis nurodytomis aplinkybėmis, draudikas pabrėžė, kad neturi pagrindo tenkinti

¹ Galiojanti redakcija nuo 2024 m. kovo 14 d.

² Galiojanti redakcija nuo 2021 m. gegužės 11 d.

³ Lietuvos hidrometeorologijos tarnybos 2025 m. gegužės 9 d. Pažyma apie hidrometeorologines sąlygas Nr. (5.58-10 Mr)-B8-1058 (toliau – Pažyma).

pareiškėjos reikalavimo dėl įvykio mokėti draudimo išmoką.

K o n s t a t u o j a m a:

Vadovaujantis Lietuvos banko valdybos 2012 m. sausio 26 d. nutarimu Nr. 03-23 patvirtintų Vartotojų ir finansų rinkos dalyvių ginčų neteisminio sprendimo procedūros Lietuvos banke taisyklių 44 punktu, vartojimo ginčai Lietuvos banke nagrinėjami laikantis rungimosi, ginčų nagrinėjimo operatyvumo, koncentracijos, ekonomiškumo ir bendradarbiavimo principų. Vartotojas ir finansų rinkos dalyvis privalo įrodyti tas aplinkybes, kuriomis remiasi kaip savo reikalavimų arba atsikirtimų pagrindu, išskyrus atvejus, kai remiamasi aplinkybėmis, kurių nereikia įrodinėti. Nagrinėdamas ginčą Lietuvos bankas atlieka ginčo šalių pateiktų įrodymų vertinimą ir jo pagrindu priima sprendimą.

Atsižvelgiant į ginčo šalių pateiktus dokumentus ir paaiškinimus, darytina išvada, kad šalių ginčas kilo dėl draudiko atsisakymo mokėti draudimo išmoką, atlyginančią dėl įvykio pareiškėjos patirtus nuostolius, pagrįstumo.

Siekiant išnagrinėti tarp šalių kilusį ginčą, būtina įvertinti administruojant žalą nustatytas įvykio aplinkybes ir nustatyti, ar pagal šalių sudarytos Draudimo sutarties sąlygas draudikas pagrįstai, vadovaudamasis Taisyklių nuostatomis, pripažino įvykį nedraudžiamuoju.

Lietuvos Respublikos civilinio kodekso (toliau – CK) 6.987 straipsnyje nustatyta, kad draudimo sutartimi viena šalis (draudikas) įsipareigoja už sutartyje nustatytą draudimo įmoką (premiją) sumokėti kitai šaliai (draudėjui) arba trečiajam asmeniui, kurio naudai sudaryta sutartis, įstatyme ar draudimo sutartyje nustatytą draudimo išmoką, apskaičiuotą įstatyme ar draudimo sutartyje nustatyta tvarka, jeigu įvyksta įstatyme ar draudimo sutartyje nustatytas draudžiamasis įvykis.

CK 6.156 straipsnio 1 dalyje įtvirtintas sutarčių laisvės principas leidžia sutarties šalims laisvai sudaryti sutartis ir savo nuožiūra nustatyti tarpusavio teises bei pareigas, jei tai neprieštarauja teisės aktams. Teisėtai sudaryta ir galiojanti sutartis jos šalims turi įstatymo galią (CK 6.189 straipsnio 1 dalį).

Šalių sudaryta Draudimo sutartis yra savanoriška, todėl draudikas tokio pobūdžio sutartyse gali savo nuožiūra pasiūlyti sąlygas, susijusias su teikiamos draudimo apsaugos apimtimi. Lietuvos kasacinis teismas savo praktikoje yra ne kartą konstatavęs, kad draudimo sutartimi draudimo objektui suteikiama apsauga nėra absoliuti. Prisiimdamas draudimo riziką, draudikas nustato draudimo sutartimi suteikiamos draudimo apsaugos ribas ir sąlygas. Draudimo apsauga ir jos teikimo sąlygos nustatomos tiek draudiko parengtose draudimo rūšies taisyklėse, tiek draudimo liudijime aptartose individualiosiose sąlygose⁴.

Draudimo apsaugos apimtį lemia draudimo objektas, draudžiamųjų įvykių, nedraudžiamųjų įvykių sąrašas ir kitos draudimo sutarties sąlygos, nustatančios draudimo sutarties šalių įsipareigojimų turinį, kuris leidžia spręsti apie draudiko priimtą draudimo rizikos laipsnį⁵. Taigi draudiko prievolės išmokėti draudimo išmoką pagal įstatymuose nustatytą teisinį reglamentavimą ir draudimo sutartį atsiradimas siejamas su draudžiamąjo įvykio fakto nustatymu (CK 6.987 straipsnis)⁶.

Draudžiamasis įvykis – tai draudimo sutartyje nurodytas atsitikimas, kuriam įvykus draudikas privalo mokėti draudimo išmoką. Teisine prasme draudžiamasis įvykis yra juridinis faktas, t. y. realaus gyvenimo reiškiny, su kuriuo įstatymas sieja teisinius padarinius, konkrečiai – draudiko pareigą išmokėti draudimo išmoką⁷. Įstatyme ir konkrečiose draudimo rūšies taisyklėse nustatytos išimtys, kai draudėjo patirta žala visiškai ar iš dalies nekompensuojama, dėl to, draudėjui kreipusis dėl draudimo išmokos mokėjimo, draudikas turi teisę jos visiškai arba iš dalies nemokėti. Tokią teisę draudikas turi nedraudžiamąjo įvykio atveju⁸. Nedraudžiamasis įvykis – draudžiamąjo įvykio požymius turintis įvykis, tačiau taip pat atitinkantis įstatyme ar draudimo sutartyje apibrėžtus papildomus požymius, kuriems esant draudikas atleidžiamas nuo prievolės mokėti draudimo išmoką⁹.

Vertinant įvykio požymius Draudimo sutarties sąlygų kontekste, pažymėtina, kad Draudimo sutartyje nurodyta, jog pastatas ir jame esantis kilnojamasis turtas buvo apdrausti

⁴ Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2015 m. gegužės 22 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-283-695/2015 ir kt.

⁵ Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2007 m. lapkričio 29 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-536/2007.

⁶ Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2013 m. balandžio 19 d. nutartis, priimta civilinėje byloje Nr. 3K-3-215/2013.

⁷ Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2013 m. birželio 26 d. nutartis civilinėje byloje 3K-3-316/2013.

⁸ Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2009 m. vasario 9 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-32/2009.

⁹ Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2017 m. lapkričio 23 d. nutartis civilinėje byloje Nr. e3K-3-426-684/2017.

draudimo variantu „Midi“. Draudimo liudijime nurodyta, kad šiuo draudimo variantu ir šalių sudarytos Draudimo sutarties pagrindu draudžiama nuo konkrečių rizikų, įskaitant ugnį, gamtines jėgas, vandenį, vagystę, trečiųjų asmenų veiką, transporto priemonės atsitrengimą, stiklo dūžį, savaiminį medžio užvirtimą, elektros įtampos svyravimus, vidinius gedimus.

Lietuvos Respublikos draudimo įstatymo 98 straipsnio 3 dalies 2 punktą įpareigoja draudiką prieš atsisakymą mokėti draudimo išmoką patikrinti visą prieinamą informaciją ir įrodyti aplinkybes, atleidžiančias nuo draudimo išmokos mokėjimo. Draudikui įrodymais nepagrindus, kad įvykis yra nedraudžiamasis, jam atsiranda pareiga mokėti draudimo išmoką.

Iš Lietuvos bankui pateiktų duomenų matyti, kad įvykis kilo 2024 m. rugsėjo 25 d., kai, kaip teigia pareiškėja, kilęs vėjo gūsis „išplėšė“ laukinių durų staktą.

Pareiškėja pranešime apie įvykį draudikui nurodė, kad lauko durys buvo sugadintos kilus vėjo gūsiui (t. y. dėl stipraus vėjo poveikio), todėl turi būti įvertinta, ar įvykio aplinkybės atitinka Taisyklėse įtvirtintus draudžiamojo įvykio „audra“ kriterijus.

Taisyklių 35.1 a papunktyje nustatyta, kad audra – stiprus vėjas, ardantis pastatus, laužantis medžių šakas, išjudinantis daiktus. Draudikas atlygina tiesioginius audros nuostolius apdraustam turtui ir nuostolius, atsiradusius audros metu ant apdrausto turto užvirtus medžiams, pastatams, jų dalims, elektros stulpams, antenoms ir pan.

Lietuvos hidrometeorologijos tarnybos išduotoje Pažymoje pateikiama tokia informacija apie įvykio dieną artimiausioje įvykio vietai Palangos aviacinėje meteorologinėje stotyje fiksuotą vėją: „Rugsėjo 25 d. didžiausias vėjo greitis pasiekė pavojingo meteorologinio reiškinių – smarkaus vėjo – rodiklį, kai didžiausias vėjo greitis būna nuo 15,0 m/s iki 27,9 m/s.“ Šis Lietuvos hidrometeorologijos tarnybos pateiktas vėjo vertinimas atitinka įtvirtintą teisės aktuose: šiuo atveju fiksuotas vėjo greitis atitinka „smarkaus vėjo, škvalo, viesulo“ kriterijų¹⁰, patvirtintą Lietuvos hidrometeorologijos tarnybos prie Aplinkos ministerijos direktoriaus 2023 m. birželio 2 d. įsakymu „Dėl pavojingų meteorologinių ir hidrologinių reiškinių rodiklių patvirtinimo“ Nr. V-45.

Pastebėtina, kad galimo vėjo poveikio draudikas taip pat neneigė, tačiau vertino, kad jis neatitiko audros kriterijų.

Lietuvos banko vertinimu, Taisyklėse nesant įtvirtintiems konkretiems vėjo greičio rodikliams, kuriais remiantis būtų galima konstatuoti draudžiamojo įvykio „audra“ buvimą ar nebuvimą, sprendžiant apie vėjo stiprumą, reikšmingi Lietuvos hidrometeorologijos tarnybos, kurios specializacija – orų stebėjimas ir fiksavimas, pateikiami duomenys ir teisės aktuose įtvirtinti vėjo greičio kriterijai.

Atsižvelgiant į tai, kad įvykio metu vyravęs vėjas atitinka teisės aktuose nustatytą smarkaus vėjo kriterijų, vertintina, kad šiuo atveju įvykio vietoje galėjo pasireikšti draudžiamojo įvykio „audra“ požymių turintis meteorologinis reiškinys, kaip jis apibrėžtas Taisyklių 35.1 a papunktyje.

Vis dėlto, nors pareiškėja nurodė, kad įvykį nulėmė būtent stipraus vėjo poveikis, sprendžiant, ar draudikui kyla pareiga dėl įvykio mokėti draudimo išmoką, būtina kompleksiskai įvertinti byloje esančių įrodymų visumą ir Taisyklių nuostatas.

Dėmesys atkreiptinas į tai, kad draudikas atsiliepiame nurodė nustatęs, jog žala turtui kilo ne dėl gamtinių jėgų poveikio, o dėl netinkamo lauko durų įrengimo. Siekdamas pagrįsti savo poziciją, draudikas pateikė Ekspertų išvadą, kurioje konstatuota, kad durų staktos apgadavimo (sulaužymo) priežastis yra netinkamoje vietoje sumontuota durų varčios atrama – „varčios atsirėmimo ar smūgio momentu susidaro didelis laužimo momentas, kuris plėšia vyrius, dėl ko durys buvo apgadintos“.

Ekspertai konstatavo, kad žala turtui kilo ne staiga ir netikėtai, o dėl ilgalaikio ir daugkartinio durų staktos kontakto su atrama. Ekspertų išvadoje nurodyta, kad turto apžiūros metu buvo užfiksuota, jog ant angokraščio apatinės dalies, ties staktos lūžio vieta, yra sumontuota varčios atrama – apvalios formos kietas „atmušėjas“, kurio tikėtinas tikslas – apsauga nuo varčios atsitrengimo į namo fasado apdailą ir angokraštį. Ekspertų teigimu, sumontuotas „atmušėjas“ nėra skirtas varčiai ar durims apsaugoti nuo staiga ir netikėto atidarymo (pvz., esant stipresniam vėjo gūsiui). Toks durų „atmušėjas“, koks buvo fiksuotas apžiūrint ginčui aktualų turtą, yra skirtas montuoti ant sienos plokštumos, tačiau maksimaliai atitraukiant nuo vyrių, t. y. minimizuojant laužimo jėgą. Konstatuota, kad šiuo atveju užfiksuotas durų „atmušėjas“ yra sumontuotas netinkamai ir tai yra pagrindinė turtui kilusios žalos priežastis. Ekspertai paaiškino, kad „durų atsirėmimo ar smūgio momentu susidaro didelis

¹⁰ Smarkiu vėju, škvalu, viesulu laikomas vėjas, kurio greitis yra nuo 15 m/s iki 27,9 m/s.

laužimo momentas, kuris plėšia vyrius". Šios apkrovos per vyrius yra perduodamos į tvirtinimo taškus varčioje ir staktoje. Keturių durų vyriai tvirtai fiksuojami ir staktoje, ir varčioje, pačių vyrių laikomoji galia didesnė už medinės staktos atsparumą sukimui. Kai apkrova viršijo medinės durų staktos atsparumą sukimui, lūžo durų stakta.

Ekspertai nurodė, kad sulaužymo tikimybė būtų mažesnė, jei „atmušėjo“ nebūtų visai ir varčia atsiremtų į angokraštį su didesne plokštuma. Taip būtų išvengta taškinio laužimo, tačiau didėtų rizika apgadinti varčios ir angokraščio apdailas. Ekspertų teigimu, praktikoje dažniausiai naudojamas sprendimas yra durų pritraukiklis, tačiau jis apžiūrėtame pastate sumontuotas nebuvo.

Lietuvos banko vertinimu, iš byloje esančių duomenų matyti, kad draudikas dėjo reikiamas pastangas tinkamai ištirti įvykį ir nustatyti įvykio priežastį. Darytina išvada, kad draudikas pagrindė savo poziciją, jog šiuo atveju įvykį nulėmė būtent netinkamas durų įrengimas.

Kaip minėta, konkrečiose draudimo rūšies taisyklėse gali būti nustatytos išimties, kai draudėjo patirta žala visiškai ar iš dalies nekompensuojama. Viena iš tokių išimčių yra Taisyklėse apibrėžti nedraudžiamieji įvykiai – draudžiamąjo įvykio požymius turintys įvykiai, tačiau taip pat atitinkantys įstatyme ar draudimo sutartyje apibrėžtus papildomus požymius, kuriems esant draudikas atleidžiamas nuo prievolės mokėti draudimo išmoką.

Pažymėtina, kad nagrinėjamo ginčo atveju bendrieji nedraudžiamieji įvykiai yra nustatyti Taisyklių 51 punkte, kuriame nurodoma, kad, nepaisant draudėjo pasirinkto draudimo varianto ir draudimo rizikų, draudimo išmoka nemokama dėl apdrausto turto nuostolių, kurie šiose Taisyklėse numatyti kaip neatlygintini nuostoliai (nedraudžiamieji įvykiai) ir (arba) dėl statybos klaidų ir (arba) broko (Taisyklių 51.10 papunktis), taip pat dėl bet kokių kitų įvykių ar priežasčių, draudimo sutartyje neįvardytų kaip draudžiamieji įvykiai (Taisyklių 51.31 papunktis).

Lietuvos banko vertinimu, netinkamas pastato lauko durų įrengimas (tai šioje ginčo byloje įrodė draudikas) yra laikytinas statybos klaida ir (arba) broku, taigi, įvykis atitinka Taisyklėse nustatytas nedraudžiamąjo įvykio sąlygas.

Kaip minėta, draudikui kyla pareiga mokėti draudimo išmoką, kai įvykis atitinka draudžiamąjo įvykio sąlygas ir neatitinka nedraudžiamąjo įvykio sąlygų. Nustačius, kad įvykis yra nedraudžiamasis, draudikas atleidžiamas nuo prievolės mokėti draudimo išmoką.

Atsižvelgiant į tai ir vadovaujantis Lietuvos bankui pateiktų įrodymų visuma bei Draudimo sutarties šalių sutartomis sąlygomis, pareiškėjos reikalavimas atlyginti dėl įvykio patirtą žalą atmestinas kaip nepagrįstas.

Remdamasis tuo, kas išdėstyta, ir vadovaudamasis Lietuvos Respublikos vartotojų teisių apsaugos įstatymo 27 straipsnio 1 dalies 3 punktu, Lietuvos banko valdybos 2012 m. sausio 26 d. nutarimo Nr. 03-23 „Dėl Vartotojų ir finansų rinkos dalyvių ginčų neteisminio sprendimo procedūros Lietuvos banke taisyklių patvirtinimo“ 2 punktu ir šiuo nutarimu patvirtintų Vartotojų ir finansų rinkos dalyvių ginčų neteisminio sprendimo procedūros Lietuvos banke taisyklių 59.3 papunkčiu, n u s p r e n d ž i u:

Atmesti pareiškėjos X. X. reikalavimą.

Lietuvos banko sprendimas dėl ginčo esmės yra rekomendacinio pobūdžio ir teismui neskundžiamas. Vartotojui ir finansų rinkos dalyviui išlieka teisė dėl tapataus ginčo dalyko kreiptis į teismą įstatymų nustatyta tvarka. Kreipimasis į teismą po Lietuvos banko sprendimo dėl ginčo esmės priėmimo nelaikomas šio sprendimo apskundimu. Ginčo šalys turi pareigą pranešti Lietuvos bankui, jeigu viena iš ginčo šalių pareiškia ieškinį bendrosios kompetencijos teismui prašydama nagrinėti tapatų ginčą iš esmės.

Direktorius

Arūnas Raišutis